

violin phase

for violin and pre-recorded tape¹⁾

or
four violins

steve reich

$\text{♩} = \text{ca. } 144$

Repeat each bar approximately number of times written. / Jeder Takt soll approximativ wiederholt werden entsprechend der angegebenen Anzahl. / Répétez chaque mesure à peu près le nombre de fois indiqué

¹⁾ see notes for pre-recording tape / siehe Anmerkungen über die Vorbereitung des Tonbandes / voir notes sur la préparation de la bande

²⁾ sehr geringfügiges accelerando / très légèrement accelerando

³⁾ tempo 1 fortsetzen / tenir le tempo 1

biografie

BLINDMAN junior [4x4] bestaat uit vier jonge kwartetten: een saxofoon-, een vocaal, een percussie- en een strijkkwartet. In het kader van dit jongerenprogramma wil BLINDMAN twintig jaar podiumervaring delen met de aankomende jonge garde en een kruisbestuiving tussen twee generaties mogelijk maken. Onder impuls van mentors Eric Sleichim en Raf Minten halen de saxofonisten van BLINDMAN [4X4]sax meer uit de saxofoon dan zijn maker wellicht ooit heeft kunnen vermoeden. In diverse alternatieve concertprogramma's laten ze klep noch klank onberoerd om de saxofoon nieuw leven in te blazen.

Tentoonstelling in het Atrium / Malou Swinnen / In de Naam van Mozart

SEIZOEN 0708

Het programma van het volgende seizoen werd vandaag bekendgemaakt. De gratis brochure werd opgestuurd naar alle klanten en is verkrijgbaar bij In&Uit. De volledige agenda wordt ook aangekondigd op onze vernieuwde website.

Het **CONCERTGEBOUWCAFE** staat voor originele hapjes en gerechten, een sprankelende omgeving, vriendelijk personeel en een uitgebreid aanbod van cd's om in te grasduinen, te beluisteren én aan te schaffen. Je kan deze hippe, rookvrije ontmoetingsplaats vinden op het gelijkvloers van het Concertgebouw. Open vanaf 11 uur, gesloten op zondag en maandag behalve bij voorstellingen.

Single Body Noise unplugged

BLINDMAN junior [4x4]sax

CONCERTGEBOUW
0607

dinsdag 22 mei 2007
KAMERMUZIEKZAAL - 20.00

info & tickets
070 22 33 02
IN&UIT - t.Zand 34, 8000 Brugge
WWW.CONCERTGEBOUW.BE

subsidiënten

BRUGGE

mediasponsors

DeMorgen

structurele sponsors

BOMBARDIER

Electrabel

Single Body Noise unplugged

conti-NU-um

QUARTET

BLINDMAN junior [4x4]sax

Eva Vermeiren, sax

Maarten Huysmans, sax

Thomas van Gelder, sax

Bertel Schollaert, sax

Mattijs Vanderleem, percussie

Steve Reich (1936),

Violin Phase (1967),

bewerking voor 4 altsaxen

Chiel Meijering (1954),

I like rats, but I don't like Haydn (1981),

voor saxkwartet

Roderik de Man (1941),

Case History (2002), voor percussiesolo

Jacob Ter Veldhuis (1951),

Grab it (1999), voor tenorsax en tape

Daan Manneke (1939),

Soyons plus vite que le rapide depart

(1991), voor sopraansax-solo

Daan Manneke,

Syrinx (1991), voor saxkwartet

Louis Andriessen (1939),

Workers Union (1975), bewerking

voor saxkwartet en percussie

Bruno Ginier (1960),

Etude de Peaux nr. 2: Satz (1995),

voor percussiesolo

RECHT VOOR DE RAAP

Wanneer Louis Andriessen in de jaren zeventig als componistleraar aan het conservatorium in Den Haag aan de slag ging, startte hij bewust of onbewust een tendens op die de Nederlandse muziek van de drie jongste decennia zeer sterk zou tekenen. Beïnvloed door de Amerikaanse minimal music, de jazz en zijn eeuwige inspiratiebron Igor Stravinsky, introduceerde Andriessen een stijl, of eerder een aanpak die opviel door de brute, ongenadige kracht. Ruig, groovy, snoeihard: een merkwaardige mengeling van weerbarstige hedendaagse structuren en klanken met de energieke impulsen van de jazz en de popmuziek. Andriessens leerlingen pikten deze aanpak meteen op, wat leidde tot het ontstaan van wat we nu als de 'Haagse School' bestempelen, met vertegenwoordigers als Cornelis de Bondt, Diderik Wagenaar en Martijn Padding. Hoewel de componisten die op dit concert aan bod komen – afgezien van Andriessen zelf – eigenlijk niet tot die school behoren, getuigt hun werk wel van die typische Dionysische kwaliteit die door de Haagse School is geïntroduceerd. Het is muziek die hevig en direct is, het gebruik van niet-klassieke elementen allerminst schuwt en de luisteraar eerlijk en direct aanspreekt. Muziek die recht voor de raap is, dus.

Dit programma brengt werken bij elkaar die de verschillende historische stadia van dit fenomeen vertegenwoordigen: de procesmatige

systematiek van de vroege 'minimal music' van de Amerikaan Steve Reich, de eigenzinnige verwerking daarvan door Louis Andriessen, die dan weer als voorbeeld diende voor generaties jongere Nederlandse componisten én een attitude creëerde waar ook oudere componisten zich in konden vinden – dat blijkt dan uit de werken van Daan Manneke, Roderik De Man, Chiel Meijering en Jacob ter Veldhuis.

Het basisprincipe achter **Violin Phase** (1967) van Steve Reich is faseverschuiving of *phase shifting*. In de eenvoudigste verschijning bestaat deze techniek eruit dat een kort, voortdurend herhaald motief unisono start in twee instrumenten. Na een poosje begint één van de instrumenten lichtjes te versnellen, zodat het motief langzaam verschuift ten opzichte van zijn identieke kopie. Wanneer die verschuivende partij aankomt op een afgesproken punt (bijvoorbeeld op exact één tel verschil ten opzichte van de andere partij) stopt het versnellen en houden de muzikanten die nieuwe situatie aan, waarna er opnieuw een versnellings/verschuivingsproces kan beginnen. Theoretisch is dat proces eindig, want na een aantal rondjes phase shifting kom je onvermijdelijk opnieuw bij de beginsituatie uit. In *Violin Phase* speelt een viool solo tegen drie (bij voorkeur door hemzelf) opgenomen vioolpartijen, zodat hij in zijn eentje een kwartet vormt. Als alternatief kan *Violin Phase* ook live door vier violisten

worden vertolkt. Het werk mag ook op altviolen worden gespeeld en er bestaat zelfs een versie uit 2001 voor elektrische gitaar. Hier wordt het in een versie voor vier altsaxofoons gespeeld. In drie stadia wordt het contrapuntische kluwen geleidelijk opgevoerd: achtereenvolgens twee, drie en vier saxofoons spelen canons die door phase shifting zijn verkregen. Tussen die stadia zijn er twee momenten waarop enkele saxofoons de bereikte contrapuntische situatie aanhouden, terwijl één saxofoon erboven een reeks melodische patronen speelt ('resulting patterns' noemt Reich ze), die de aandacht vestigen op melodieën die binnen dat contrapuntische kluwen aanwezig zijn.

In **Workers Union** (1975) grijpt Louis Andriessen naar de typische kernachtige, zeer ritmisch geprofileerde motieven van de Amerikaanse minimal music, maar geeft er zijn eigen invulling aan. *Workers Union* schreef hij voor het ensemble De Volharding dat hij enkele jaren voordien had opgericht. Dit ensemble bestond (en bestaat nog steeds) uit muzikanten met een klassieke en muzikanten met een jazzachtergrond, en fungeerde in de vroege jaren 1970 als speerpunt van de sociaal-politiek geëngageerde stroming in de Nederlandse culturele wereld. De Volharding was opgericht als een soort van muzikaal collectief dat de burgerlijke cultuur en de 'imperialistische' politieke waarden hekelde. Het 'orkest' speelde in die periode

dan ook meer op anti-Vietnametogingen dan in echte concertzalen. *Workers Union* tracht als compositie die geest te vatten, in de zin dat het stuk de niet-hiërarchische organisatie van het ensemble thematiseert. Andriessen schrijft in zijn partituur enkel het ritme en de grote lijnen van de melodie neer (meer bepaald of de toonhoogten moeten stijgen of dalen, en of dat gebeurt in grote of kleine intervallen), wat door de muzikanten in unisono moet worden uitgevoerd, maar de exacte toonhoogten die gespeeld worden, mag elke muzikant zelf kiezen, bij voorkeur zo dat het geheel steeds dissonant en ruw klinkt. Dit is immers de soundtrack van de revolutie, niet een behaaglijk concertwerk.

De andere werken van Nederlandse componisten op dit programma volgen min of meer in dit spoor. Het feit dat het gaat om composities voor saxofoons of percussie-instrumenten die op zich al geassocieerd worden met ruwere 'sound' en uiteraard ook met niet-klassieke muziek, draagt daar uiteraard in grote mate toe bij. Het meest frappante voorbeeld van de hevige intensiteit die dat oplevert is **Grab it!** (1999) van Jacob ter Veldhuis. De basis van dit werk is een collage van samples van Amerikaanse gevangenen die elkaar dingen toeroepen ('Grab it, motherfucker, grab it!'). Een cd met deze samples wordt afgespeeld op een getoblaster, terwijl de tenorsaxofonist enkele impliciete melodieën daaruit overneemt. Het resultaat combineert

de rauwe, obscene gesproken taal met de groovy melodieën die eruit zijn afgeleid, wat aan het geheel een grote dramatische impact geeft. De schrijnende poëzie van het dagelijkse leven, gemonteerd in combinatie met een bijtende saxofoonsolo. De basistechniek die Jacob ter Veldhuis hier gebruikt, heeft hij ontleend aan Steve Reich, die sinds het strijkkwartet *Different Trains* (1988) vaak heeft gewerkt met zulke samples van gesproken tekst, waarbij de spraakmelodie het basismateriaal voor de muziek wordt.

Maarten Beirens

Workers Union

Louis Andriessen

The image shows a page of a musical score for 'Workers Union' by Louis Andriessen. It features two staves: a saxophone staff (top) and a percussion staff (bottom). The score is written in 4/4 time and includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings like 'f' (forte) and 'ff' (fortissimo). There are also some handwritten annotations and markings in red and blue ink, including letters A, B, C, D, E, and F, and some numbers like 6, 11, 16, 21, 27, 34, 40, and 45. The score is set against a dark red background.